

ศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการบินในภูมิภาคเอเชีย
กรณีศึกษา ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของสายการบินไทยกับสายการบินสิงคโปร์

นายรัชชัย กิตติศรีบูรณ์กุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POTENTIALS OF THAILAND TO BECOME THE AVIATION HUB OF THE ASIAN
REGION: A CASE STUDY OF COMPETITIVENESS BETWEEN THAI AIRWAYS
INTERNATIONAL AND SINGAPORE AIRLINE

Mr. Tawatchai Gittisriboongul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490840

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการบิน
ในภูมิภาคเอเชีย กรณีศึกษา ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของสายการบิน
ไทยกับสายการบินสิงคโปร์

โดย

นายรัชชัย กิตติศรีบูรณกุล

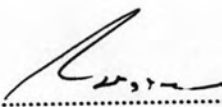
สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์การเมือง

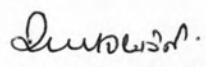
อาจารย์ที่ปรึกษา

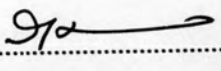
รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ปิตยานนท์

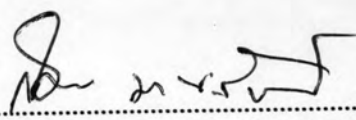
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ เจริญเลิศ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมภพ มานะรังสรรค์)

รวิชัย กิตติศรีบุญกุล : ศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการบินในภูมิภาคเอเชีย กรณีศึกษา ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของสายการบินไทยกับสายการบินสิงคโปร์. (POTENTIALS OF THAILAND TO BECOME THE AVIATION HUB OF THE ASIAN REGION: A CASE STUDY OF COMPETITIVENESS BETWEEN THAI AIRWAYS INTERNATIONAL AND SINGAPORE AIRLINE) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ปิตยานนท์, 73 หน้า.

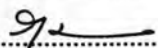
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการบิน ในภูมิภาคเอเชีย และเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงแข่งขันระหว่างสายการบินไทยกับสายการบินสิงคโปร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตามแนวคิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ของ Michael E. Porter รวมทั้งการวิเคราะห์หัตถบาทการแทรกแซงของภาครัฐในเรื่องการบริหารจัดการตามแนวทางการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง ผลของการศึกษา พบว่า ประเทศไทย มีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในหลายๆ ด้าน อาทิ เรื่องภาพลักษณ์ของบริษัท เอกอัครราชทูตการบินไทยในการให้บริการ เรื่องของทำเลที่ตั้ง และแหล่งท่องเที่ยว แต่ประเทศไทยก็มีจุดอ่อน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ เช่น ในเรื่องความคืบหน้าด้านผลิตภัณฑ์ เรื่องขั้นตอนการทำงาน กระบวนการตัดสินใจ และการแทรกแซงของภาครัฐ

เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของประเทศไทย ในการที่จะเป็นศูนย์กลางทางการบินในภูมิภาคการบินไทยจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนต่างๆ ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหาร การจัดการภายในองค์กร ตลอดจนการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร รวมทั้งการลดการแทรกแซงของภาครัฐและนักรการเมือง

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์การเมือง

ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

#4685751329 : MAJOR POLITICAL ECONOMY

KEY WORD : AVIATION HUB / THAI AIRWAYS INTERNATIONAL / SINGAPORE AIRLINE

TAWATCHAI GITTISREBOONGUL: POTENTIALS OF THAILAND TO BECOME THE AVIATION HUB OF THE ASIAN REGION: A CASE STUDY OF COMPETITIVENESS BETWEEN THAI AIRWAYS INTERNATIONAL AND SINGAPORE AIRLINE. THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR SUMALEE PITAYANON, Ph.D., 73 pp.

The aim of this thesis is to analyze the potentials of Thailand to become the aviation hub of the Asian region and to compare of Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (SWOT) between Thai Airways International and Singapore Airline .

The Thesis employed Michael E Porter’s ideal about “The competitive advantage” including with analyzing in Thailand political economic management system and the government’s interfering.

The central findings of the thesis is that Thailand is entirely high electric potential in comparison as shown in company’s image, the characteristics of Thai Airways International’s services providing, perfectly location. great food, a tropical climate, fascinating culture and great beaches, Thailand is a magnet for travelers the world over. In the same, we found Thailand’s weaknesses from Singapore in product quality, working system, decision processing and the management interfere from the government.

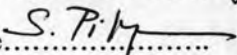
To build Thailand be the aviation hub of Southeast Asia, Thai Airways International should renovate and modify the whole weaknesses such as productivity improvement, services providing, the organization management included with the officers efficiency development and try to be an individual management standing without the government’s interfere and politicians.

Field of Study... Political Economy.....

Academic Year.....2006.....

Student’s Signature.....

Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นผลที่เกิดและได้รับแรงใจหลายๆ แรง ตั้งแต่แรงหนุนและแรงผลักดันจาก อาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ เจริญเลิศ ประธานกรรมการ รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร. สมภพ มานะรังสรรค์ กรรมการ ที่เป็นแรงขับเคลื่อนและให้คำปรึกษาตลอดช่วงเวลาในการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างยิ่ง รวมไปถึงบรรดาผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านที่สั่งสอนและส่งเสริมสนับสนุนไม่ว่าทางใดๆ ก็ตาม

นอกจากนี้ ผู้เขียนน้อมรำลึกถึงแรงเสริมจากมารดาที่ให้มาตลอดชีวิต รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยเป็นแรงกระตุ้นถามไถ่ว่าเมื่อไรจะจบ อันเป็นแรงกระตุ้นที่ดีเยี่ยม ที่คอยส่งกำลังใจและเสริมกำลังใจเสมอมา

จากทุกๆ แรงเป็นส่วนสำคัญในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ หากประโยชน์อันใดที่พึงจะได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอยกเป็นผลงานของทุกๆ แรงด้วย อย่างไรก็ดีหากความบกพร่องใดๆ จากงานวิทยานิพนธ์ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนขอน้อมรับเพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการศึกษา.....	6
1.6 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
บทที่ 2 ความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศ.....	7
2.1 ประวัติความเป็นมาและแนวคิดของศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศ.....	7
2.2 การกำเนิดของศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศ.....	8
2.3 เสรีภาพทางอากาศ (สิทธิการบินที่ทุกประเทศใช้เป็นตัวกำหนดในการเจรจา).....	11
2.4 สภาวะแวดล้อมของอุตสาหกรรมการบิน.....	14
2.4.1 แนวโน้มของอุตสาหกรรมการบิน.....	15
2.4.2 นโยบายเปิดเสรีการบิน.....	16
2.4.3 ภาวะการแข่งขัน.....	16
2.4.4 เทคโนโลยี.....	17
2.4.5 ราคาน้ำมันในตลาดโลก.....	17
2.4.6 การแข่งขันของท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชีย.....	18
2.4.7 นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย.....	19
2.4.8 ภาวะตลาดการขนส่งสินค้าทางอากาศ.....	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ลักษณะของความเป็นศูนย์กลางทางการบินและปัญหาที่เกี่ยวข้องๆ.....	21
3.1 ความหมายของ Aviation Hub.....	21
3.2 เครือข่ายแบบจุดศูนย์กลางและซี่ล้อ (Hub – and – Spoke Network).....	21
3.3 ข้อดีและข้อเสียของเครือข่ายแบบ Hub – and – Spoke.....	24
3.4 ความล้มเหลวและผลกระทบที่เกิดจากการมีสนามบิน Hub จำนวนมาก.....	28
3.5 แนวทางของศูนย์กลางทางการบินต่อสายการบินที่ประสบความสำเร็จ.....	29
3.6 ความล้มเหลวจากการไม่ดำเนินการตามแนวทางสายการบินต่อศูนย์กลาง ทางการบิน.....	36
3.7 ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับศูนย์กลางทางการบิน.....	37
บทที่ 4 สถานภาพของบริษัทการบินไทย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสายการบินสิงคโปร์.....	39
4.1 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ.....	39
4.1.1 ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ของ Michael E. Porter.....	39
4.2 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างสายการบินไทยกับสายการบินสิงคโปร์..	42
4.2.1 สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ.....	42
4.2.2 อุปสงค์ในประเทศ.....	44
4.2.3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อง.....	44
4.2.4 โครงสร้างตลาดและสภาพแข่งขันของอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทย ไทยและประเทศสิงคโปร์.....	45
4.2.5 บทบาทของรัฐ.....	54
4.2.6 การบริหารและการจัดการ.....	54
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	63

สารบัญ (ต่อ)

รายการอ้างอิง.....	72
ภาษาไทย.....	72
ภาษาอังกฤษ.....	72
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	73